

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Державне та регіональне управління»

на тему:

«Сутність, принципи та методи регіонального управління»

Студентки 3 курсу, групи 3-АПУА

Спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування

Хаврохи Олександри Михайлівни

Керівник: д. держ. упр., проф. **Лазор О. Я.**

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії:

_____ (_____)

Підпис Прізвище та ініціали

_____ (_____)

Підпис Прізвище та ініціали

_____ (_____)

Підпис Прізвище та ініціали

Вінниця-2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ.....	5
1.1. Поняття регіонального управління.....	5
1.2. Закономірності регіонального управління.....	8
1.3. Нормативно-правова основа здійснення регіонального управління.....	11
РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ ПРИНЦИПІВ ТА МЕТОДІВ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	15
2.1. Система принципів регіонального управління.....	15
2.2. Особливості методів регіонального управління.....	17
2.3. Досвід країн світу з питань регіонального управління.....	20
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29

ВСТУП

Актуальність теми курсової роботи. У сучасних умовах формування інноваційної моделі розвитку країни особливо зростає значення ефективного управління різними видами ресурсів та процесами при зміщенні центру управління соціально-економічними перетвореннями на рівень окремих територій (регіонів) країни.

Регіональне управління – це один із напрямків діяльності держави. Воно передбачає організуючий та регулюючий вплив органів державної влади на життєдіяльність населення територій з метою її упорядкування, відтворення, підвищення якості життя населення шляхом розвитку економіки та соціальної інфраструктури. Регіональне управління включає в себе сукупність принципів, методів, форм та засобів впливу на соціально-економічні процеси у регіоні.

Тобто, оскільки регіональне управління є частиною державного управління, воно є системою державного управління соціально-економічними процесами в окремому регіоні.

У роботі розглянуто теоретико-правові засади регіонального управління. Проаналізовано принципи та методи регіонального управління, у контексті розкриття вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Ступінь висвітлення проблеми курсової роботи у літературі. Науково-теоретичною основою дослідження стали наукові праці вітчизняних вчених, присвячені розкриттю сутності, окресленню принципів та методів регіонального управління, розглянуті у рамках курсової роботи, зокрема, напрацювання О. Маслиган [2], М. Кирова [3], В. Нагаєва [4], В. Петренко [13], М. Дьоміна [14], Ф. Рагімова [16], О. Гнаткович [17], В. Воротіна [19], О. Кравченко [20], В. Присяжнюк [21] та ін.

Не зважаючи на великий обсяг існуючих наукових досліджень щодо порядку здійснення регіонального управління, виявлення його сутності, принципів та методів потребує комплексного підходу, що обумовило обрання нами теми курсової роботи: **«Сутність, принципи та методи регіонального управління».**

Мета дослідження полягає у комплексному науково-теоретичному обґрунтуванні сутності, принципів та методів регіонального управління.

Для досягнення мети визначені такі **завдання**:

1. Визначити поняття регіонального управління.
2. Окреслити закономірності регіонального управління.
3. Проаналізувати нормативно-правову основу здійснення регіонального управління.
4. Охарактеризувати систему принципів регіонального управління.
5. Навести види та особливості методів регіонального управління.
6. Описати досвід країн світу з питань регіонального управління.

Об'єктом дослідження є процес реалізації можливостей регіонального управління у вітчизняному та зарубіжному державному просторі.

Предметом дослідження є сутність, принципи та методи регіонального управління.

Під час написання курсової роботи використовувались загальнонаукові та спеціальні **методи дослідження**.

Серед загальнонаукових методів дослідження нами використано: метод аналізу, синтезу, узагальнення, абстрагування, індукції, дедукції.

Серед конкретно-наукових методів, використаних під час написання курсової роботи, нами виокремлено порівняльно-правовий метод, метод аналізу нормативних актів.

Серед спеціальних методів дослідження, нами обрано системний аналіз.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, поділених на підрозділи, висновків, списку використаних джерел (21 найменування), Загальний обсяг роботи 31 сторінка.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного у курсовій роботі дослідження сутності, принципів та методів регіонального управління, варто зробити певні висновки.

1. Як ми виявили у роботі, регіональне управління – це система, що спрямована на організацію та керування адміністративними процесами на певних територіях (регіонах). Регіональне управління охоплює планування розвитку, вирішення проблем та задоволення потреб населення на регіональному рівні, а також сприяє узгодженню дій між центральною владою та органами місцевого самоврядування. Головна мета регіонального управління – забезпечити ефективне функціонування та розвиток конкретних територій, враховуючи їхні особливості та потреби.

2. У сучасних умовах суспільного розвитку для регіонального управління властиві такі основні закономірності: системність, яка охоплює аналіз, прийняття рішень та впровадження дій; взаємозв'язок між розвитком управління та оновленням спільних інтересів регіональної громади; рівень ефективності управління визначається специфічним потенціалом регіону; результативність управління виявляється в конкурентоспроможності регіону. Ці закономірності формують сутність та напрямки регіонального управління в Україні на сучасному етапі і впливають на формування його ключових принципів.

3. У роботі було зазначено, що в Україні нормативно-правова основа здійснення регіонального управління ґрунтується на Конституції України та законодавстві, яке регулює відносини між центральною владою та органами місцевого самоврядування. Так, у сфері державної регіональної політики діють Конституція України, Закони України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про Генеральну схему планування території України», «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» «Про державні цільові програми»; Указ Президента України «Про концепцію державної регіональної політики», Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання діяльності агенцій регіонального розвитку» сформульовані завдання агенції у сфері державної регіональної політики тощо.

4. Також ми виявили декілька ключових принципів сучасного регіонального управління, які передбачають цілеспрямований вплив на соціально-економічні процеси у регіоні: принцип децентралізації, цільового управління, партнерства, поєднання інтересів учасників процесу, субсидіарності, самофінансування, мобільності та адаптивності, виокремленої компетенції та відповідальності за виконання функцій управління.

5. Аналізуючи методи реалізації регіонального управління, варто відзначити, що в процесі нього використовуються різноманітні підходи, які включають стратегічне планування та аналіз розвитку регіону, координацію між центральною владою та місцевими органами, а також програми та проекти для розвитку та підтримки місцевої інфраструктури та економіки. Крім цього, у регіональному управлінні використовуються правові, економічні та організаційні методи.

6. Аналіз європейського досвіду регіонального управління підкреслює важливість створення державної регіональної політики, спрямованої на перехід до інноваційної моделі розвитку та створення нових можливостей для регіональних проектів та ініціатив. Основним завданням такої політики є ефективний розподіл ресурсів на пріоритетних напрямках та створення умов для міжрегіональної співпраці та стратегічного партнерства між урядом, бізнесом та громадськими організаціями. Для досягнення цих цілей необхідно розробити нові інноваційні методи управління розвитком територій та створити відповідні інституції як на державному, так і на регіональному рівні, що координуватимуть співпрацю всіх учасників регулювання регіонального розвитку.

Таким чином, узагальнюючи викладене, зазначимо, що регіональне управління є сукупністю принципів, функцій, форм, методів та інструментів системного впливу на соціально-економічні процеси в регіоні, що забезпечують координацію господарської діяльності, реалізацію регіонального потенціалу, розширене відтворення умов життєдіяльності населення, оновлення економіки та соціальної сфери регіону відповідно до сучасних громадських потреб на основі раціонального використання ресурсів та зі всебічним урахуванням територіальних чинників та місцевих особливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державне та регіональне управління : навчальний посібник / Укл.: О. Ю. Бобровська, В. К. Лебедєва, О. Ю. Матвєєва, Т. О. Савостенко. Дніпро : НМетАУ, 2018. 192 с.
2. Маслиган О. О. Категорія регіон як об'єкт регіонального розвитку та категорія регіонального управління. *Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики* : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачєво, 6-7 квітня 2022 р.). Мукачєво : МДУ, 2022. С. 66–67.
3. Киров М. Ф., Розмарина А. Л. Особливості державного та регіонального управління в сучасних умовах. *Матеріали Студентської наукової конференції Одеського державного екологічного університету*. Одеса : ОДЕКУ. 2023. С. 59–60.
4. Нагаєв В. М. Державне та регіональне управління : курс лекцій; ДБТУ. Харків : КП «Міська друкарня», 2023. 366 с.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1999, № 20-21, ст.190).
7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. ст.170.
8. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 7 лютого 2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №30. ст.204.
9. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 1 липня 2010 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. ст.527.
10. Про державні цільові програми : Закон України від 18 березня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 25. ст.352.
11. Указ Президента України від 25.05.2001 р. № 341 «Про концепцію державної регіональної політики». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2022 року № 1203 «Деякі питання діяльності агенцій регіонального розвитку». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1203-2022-п#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

13. Петренко В. О. Правове забезпечення управління проєктами регіонального розвитку. Проєктний та логістичний менеджмент : нові знання на базі двох методологій. Том 6: збірник наукових праць. Одеса : КУПРІЄНКО С. В., 2022. 185 с.

14. Дьомін М. В. Правова модель системи оцінювання ефективності політики регіонального розвитку в Україні : стан та перспективи вдосконалення. *Таврійський науковий вісник*. Серія : Публічне управління та адміністрування. 2022. №1. С. 37-43.

15. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. ст.250.

16. Рагімов Ф. Сталий розвиток регіонів в умовах повоєнного відновлення в контексті формування наукової парадигми публічного управління. *Публічне управління та місцеве самоврядування*. 2023. №1. С. 46-52.

17. Гнаткович О. Д. Управління регіональним розвитком в умовах воєнного стану. *15th International scientific and practical conference “The main directions of the development of scientific research”* (April 18–21, 2023) Helsinki, Finland. International Science Group. 2023. С. 155–158.

18. Рагімов Ф. Формування сучасної парадигми публічного управління в умовах глобалізації та децентралізації. *Центрально-український вісник права та публічного управління*. 2023. №2. С. 43-50.

19. Воротін В. Є. Шляхи модернізації механізмів і інструментів державного і регіонального управління в Україні. *Регіональна політика : історія, політико-правові засади, архітектура, урбаністика [зб. наук. пр.]. Вип. IV. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, (Київ, 23 листопада 2018 р.). Мін-во освіти і науки України, Мін-во регіон. розв., буд-ва та ЖКГ України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. Київ – Тернопіль : «Бескиди», 2018. В 2-х ч. Ч. 1. С. 146–152.

20. Кравченко О. О. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком. *Наука та інноватика : вітчизняний і світовий досвід: Збірник матеріалів V Круглого*

столу, Черкаси, 16 травня 2019 р. / редкол.: О. В. Черевко (голова), С. В. Корновенко та ін. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2019. С. 118–121.

21. Присяжнюк В. В. Міжнародний досвід управління регіональним розвитком. *Збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління в Україні : виклики сьогодення та глобальні імперативи»*. (м. Хмельницький, 18 травня 2023 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 209–211.